

**МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ  
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ  
БІОЛОГІЯ  
ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР)  
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 091 БІОЛОГІЯ В  
УМАНСЬКОМУ НУС У 2022/2023 Н.Р.**

Орієнтація Уманського НУС на педагогічного працівника, як споживача освітніх послуг, в системі управління якістю освітнього процесу означає, по-перше, визначення ступеня задоволеності педагогічних працівників вищої освіти організацією навчально-виховного процесу, по-друге, така оцінка необхідна для коригування дій в освітніх процесах шляхом внесення змін в освітні програми, управління, організацію та технології навчання. Отож, мета анкетування – моніторинг задоволеності педагогічних працівників наданням освітніх послуг.

Моніторинг задоволеності педагогічних працівників вищої освіти проводився шляхом on-line опитування. Учасники анкетування – викладачі кафедри біології, які викладають за ступенем вищої освіти молодший бакалавр. Всього опитано 8 педагогічних працівників по спеціальності 091 «Біологія».

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУС?» 87,5% респондентів із числа опитаних викладачів зазначили – високий, 12,5% – задовільний.

За результатами опитування викладачів розділили позицію наступних факторів – це зміст і структура освітніх програм та навчальних планів і впровадження нових або корекція існуючих освітніх програм з урахуванням думок студентів та роботодавців (відзначили 75,0% опитаних).

Таблиця 1

Фактори вдосконалюють освітній процес, на думку опитаних викладачів

<b>Перелік факторів</b>	<b>Кількість викладачів</b>	<b>Відсоток</b>
Зміст і структура освітніх програм та навчальних планів	6	75,0
Впровадження нових або корекція існуючих освітніх програм з урахуванням думок студентів та роботодавців.	6	75,0

На запитання «зміст і структура освітніх програм та навчальних планів» – 6 осіб (75,0%) «дуже добре», 2 особи (25,0%) – «достатньо».

На наступне запитання «Чи вільні Ви у виборі форм та методів навчання, які відповідають принципам академічної свободи?» та «Чи ознайомлені Ви із принципами академічної доброчесності?» всі опитувані відповіли «ТАК».

Позитивним моментом є те, що 100% респондентів вільні у виборі форми та методів навчання, що відповідають принципам академічної свободи. А також ознайомлені з принципами академічної доброчесності.

На запитання «Яким шляхом реалізується студентоцентризований підхід та принципи академічної свободи для здобувачів Уманського НУС?» відповіли: можливість вибору варіативних дисциплін (в обсязі не менше 25%); визнання результатів навчання за результатами вітчизняної мобільності; вибір бази практики; вибір теми кваліфікаційної роботи; вибір керівника кваліфікаційної роботи; перезарахування результатів.

Викладачі оцінювали фактори, сприятимуть підвищенню інтересу студентів до навчання та проблеми якості освітнього процесу, що потребують першочергового вирішення. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2 та табл. 3.

На запитання «Вкажіть фактори, які, на Вашу думку, сприяють підвищенню інтересу студентів до навчання?» винесено такі відповіді: зацікавленість викладача в успіхах студентів; підвищення професіоналізму викладачів; навчання за індивідуальними планами; поліпшення забезпеченості навчально-методичною літературою; впровадження інноваційних методів навчання; підвищення професіоналізму викладачів; навчання за індивідуальними планами та запитання «Які проблеми якості освітнього процесу, на Вашу думку, потребують першочергового вирішення?»: стан та оснащення лекційних аудиторій; матеріально-технічне оснащення для проведення практичних та лабораторних занять; ведення документації у надмірному обсязі; можливість оперативного тиражування навчальних матеріалів для занять; забезпечення навчально-методичною літературою; можливості підвищення кваліфікації.

Таблиця 2

Фактори, які сприяють підвищенню інтересу студентів до навчання

Варіанти відповіді	Результати опитування
Впровадження інноваційних методів навчання.	9 осіб (75%)
Зацікавленість викладача в успіхах студентів.	3 особи (25%)
Навчання за індивідуальними планами.	1 (8,3%)

Таблиця 3

Проблеми якості освітнього процесу, які потребують першочергового вирішення

Варіанти відповіді	Результати опитування
Ведення документації у надмірному обсязі	5 особи (62,5%)
Матеріально-технічне оснащення для проведення практичних та лабораторних занять	2 особи (25,0%)
Стан та оснащення навчальних аудиторій; можливість оперативного тиражування навчальних матеріалів для занять; забезпечення навчально-методичною літературою; можливості підвищення кваліфікації	1 осіб (12,5%)

Як свідчать результати опитування більшість викладачів відмітили впровадження інноваційних методів навчання та зацікавленість в успіху студента стимулюючи до наукового пошуку, самоосвіти та кінцевого успіху.

Оскільки у даному запитанні є і проблеми, які потребують першочергового вирішення для освітнього процесу 62,5% опитаних респондентів відзначили, що слід переглянути ведення документації у надмірному обсязі, 25,0% – матеріально-технічне оснащення для проведення практичних та лабораторних занять.

При проведенні анкетування досліджувалась також наявність «методичне забезпечення навчального процесу» 62,5% «дуже добре» і 37,5% «достатньо»; «розширене використання в освітньому процесі персональної навчальної системи викладача» – 75% «дуже добре» і 25,0% «достатньо»; «система контролю та оцінювання знань студентів» – 75% «дуже добре» і 25% – «достатньо».

Вважають опитані респонденти, що запитання «У який спосіб Ви забезпечуєте об'єктивність оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в межах дисципліни під час підсумкового контролю?» з підтримкою 87,5% – однакові умови проведення контролю для усіх здобувачів; 62,5% – чіткі та зрозумілі критерії оцінювання; 50,0% – дотримання процедур контролю.

Також викладачам було запропоновано вказати, «Яким чином Ви залучені до формулювання цілей та програмних результатів освітніх програм?, де відповіли 66,7% беру участь у обговоренні та затвердженні на засіданні кафедри членів проектної групи з розробки освітньої програми, а 33,3% – входжу у склад проектної групи, відповідальної за формування освітніх програм.

Адміністрація Університету приділяє особливу увагу якості навчальних ресурсів та відповідає за забезпечення ефективної й безперебійної роботи

комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів Уманського НУС та їх розвиток у відповідності до вимог користувачів.

Викладачі оцінювали за п'ятибальною шкалою задоволеність роботою та забезпечення освітнього процесу збоку адміністрації Узагальнені результати опитування представлені у табл. 4.

Таблиця 4

Задоволеність викладачами умовами праці у ЗВО

Варіанти відповіді	Результати опитування (в балах)				
	5	4	3	2	1
Задоволеність управлінням діяльністю	3 осіб (33,7%)	5 (62,5)			
Задоволеність роботою структурних підрозділів	4 (50,0)	4 (50,0)			
Задоволеність інформаційної підтримки	3 (37,5)	3 (37,5)	2(25,0)		
Задоволеність організацією освітнього процесу	8 (66,7)	3 (25,0)			
Задоволеність матеріально-технічною базою	4(50,0)	3 (25,0)	1(12,5)		
Задоволеність системою сприяння підвищення кваліфікації	6 (75,0)	1 (12,5)			1(12,5)
Задоволеність система преміювання, заохочення та відзначення досягнень	4(50,0)	2(25,0)	1(12,5)		1(12,5)
Задоволеність змістом і структурою освітніх програм та навчальних планів					
Задоволеність умови для професійного і педагогічного розвитку	5 (62,5)	2 (25,0)	1(12,5)		
Задоволеність соціально-психологічним кліматом	5 (62,5)	2 (25,0)	1(12,5)		

5 балів – високий, 4 – достатній, 3 – задовільний, 1 – незадовільний.

Університет популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Відповідно на запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУС?» Рівномірно 38,9% – роз'яснювальною роботою серед студентів та викладачів й 38,9% – проведенням семінарів-тренінгів; 16,7% здобувачів відповіли «запровадженням «Кодексу академічної доброчесності Уманського НУС», 5,5% не підтримується.

За результатами опитування «З якими проявами академічної недоброчесності Ви стикалися в університеті?» респонденти відмітили 94,5%, що не стикалися, а 5,5% відмітили – необ'єктивне оцінювання.

У запитанні «Які процедури забезпечення якості вищої освіти дозволяють гарантувати академічну доброчесність при вивченні дисципліни?» надали перевагу 87,5% – роз'яснювальна робота зі здобувачами освіти; 62,5% – використання програмно-технологічних засобів; 25% – вступна бесіда з політики доброчесності в межах дисципліни.

Відмітили респонденти 100% відповівши на запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУС?» з запровадженням «Кодексу академічної доброчесності Уманського НУС», роз'яснювальною роботою серед студентів та викладачів, проведенням семінарів-тренінгів і їх дотримання.

Відповідь на запитання «З якими проявами академічної недоброчесності Ви стикалися в університеті?» респонденти обґрунтували: 37,5% – академічний плагіат і не стикався; а також між собою розділили 12,5% – списування; само плагіат.

На запитання «Які санкції щодо викладачів Ви вважаєте доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності?» 62,5% викладачів із загальної кількості опитаних стверджують, що разі виявлення і доведення академічної недоброчесності під час роботи в Університеті застосувати усне попередження, 25,0% – догана; 12,5% – відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання.

Викладачам було запропоновано визначити із перерахованих варіантів, які санкції щодо них можуть бути доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності.

Варіант «усне попередження» отримав найвищий відсоток (62,5%).

Варто пам'ятати той факт, що задоволеність викладачів якістю освітнього процесу в цілому та якістю освітніх програм, зокрема, є основним із основних факторів.

На запитання «Вкажіть, які методи організації освітнього процесу Ви застосовуєте для покращення якості освіти:» (75,0%) із загальної кількості опитаних відповіли, що застосовую різні способи подачі матеріалу, де це доречно. Інша частина респондентів мала окремі пропозиції і зауваження для поліпшення якості навчання та викладання за освітніми програмами:

- володію сучасною методологією і методикою досліджень у галузі вищої освіти;
- застосовую інтерактивні методи та форми проведення занять;
- формую освітнє середовище, яке сприяє пізнавальній активності студентів, навчання на основі досліджень;
- створюю і удосконалюю електронні навчальні ресурси;
- беру участь в розробці та оновленні освітніх програм;
- використовую в освітньому процесі досягнення сучасної науки, постійно оновлюю зміст навчальних дисциплін.

Також на запитання «Які форми підвищення професійного рівня є пріоритетними для Вас?» респонденти відмітили 50,0% – стажування в організації, на підприємстві з високим рівнем професійної підготовки; наукова робота за тематикою освітньої програми; 37,5% – неформальна

освіта, самоаналіз, самооцінка та самовдосконалення; 25,0% – програми підвищення кваліфікації в закладах вищої освіти (курси педагогічної майстерності, 12,5% розділили – курси використання електронних ресурсів, тощо) та короткострокові курси (майстер-класи, вебінари, тренінги) в Уманському НУС.

Респонденти відповіли на запитання «Яким шляхом відбувається оновлення змісту дисципліни, яку Ви викладаєте?» та відмітили: за результатами наукових досліджень; за результатами стажування/підвищення кваліфікації; за потребами здобувачів; вивчення досвіду провідних підприємств/організацій/закладів (за сферами діяльності); за пропозиціями стейкхолдерів; вивчення тенденцій ринку праці.

На запитання «Яким чином Ви залучені до формальних процесів внутрішнього забезпечення якості освіти?» опитувальних респондентів вказали 50,0% – через участь в опитуваннях; входжу до групи забезпечення реалізації освітніх програм; 37,5% – через участь у робочих (проєктних) групах з розробки і удосконалення освітніх програм; 12,5% – через участь в органах управління (члени яких мають право голосу).

Опитування респондентів запитанням «Як оцінюється зміст освітніх програм та навчальних планів на Вашій кафедрі?» 87,5% відмітили, оцінюється на регулярній основі та 62,5% з іншими врахуваннями – оцінюються на неформальному рівні (дискусії між співробітниками і студентами тощо); оцінюються час від часу (під час процедури самооцінювання, за вимогою органу зовнішнього оцінювання тощо); оцінюється як частина процесу зовнішньої акредитації чи його еквівалента.

Обговорили запитання «Які чинники спонукають Вас до науково-дослідної роботи та підвищення якості викладання?». 50,0% – власне бажання професійного розвитку; 25,0% – прагнення підвищити якість знань здобувачів освіти; розділили між собою 12,5% – рейтинг викладачів, кафедр та факультетів і можливість отримання вищої заробітної плати.

На запитання «Які засоби стимулювання Вашої професійної активності застосовувалися в університеті впродовж останніх 3-х років?» відмітили респонденти: преміювання за видану монографію (підручник, посібник); грамота/ подяка; преміювання за публікацію статей у наукометричних базах; надбавка до заробітної плати за складність та напруженість у роботі.

Також, «можливість для студентів формувати свої індивідуальні навчальні плани завдяки варіативній частині освітньої програми» відмітили 75,0% «дуже добре», а 25,0% «достатньо»; з «співвідношення навчальних годин між дисциплінами циклу загальної підготовки та дисциплінами» 62,5% «дуже добре», 37,5% «достатньо».

На думку викладачів дисципліни, що вивчаються, необхідні для їх професійної діяльності, тому враховуючи перелік дисциплін, в т.ч. і вільного вибору є забезпечення якісної студентоорієнтованої підготовки, яка в майбутньому дозволить випускникам працевлаштуватись.

Результати проведеного анкетування дозволяють керівництву Університету більш раціонально підійти до питань удосконалення навчально-методичного супроводу освітнього процесу.

### **Загальні висновки та рекомендації**

1. Зважаючи на усе вищезазначене, можна зробити загальний висновок – освітні послуги для здобувачів початкового рівня вищої освіти (молодший бакалавр) за спеціальністю 091 Біологія в Університеті надаються на достатньо високому рівні і задовольняють більшість науково-педагогічних працівників.

2. Позитивним моментом є те, що 100% респондентів вільні у виборі форми та методів навчання, що відповідають принципам академічної свободи. А також ознайомлені з принципами академічної доброчесності.

3. Серед проблем, які потребують першочергового вирішення для освітнього процесу 62,5% опитаних респондентів відзначили, що слід переглянути ведення документації у надмірному обсязі, 25,0% – матеріально-технічне оснащення для проведення практичних та лабораторних занять.

4. Викладачам було запропоновано визначити із перерахованих варіантів, які санкції щодо них можуть бути доцільними у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності. Найвищий відсоток (62,5%) усне попередження.

5. Варто відмітити високий рівень (75%), що застосовую різні способи подачі матеріалу, де це доречно для покращення якості освіти.

6. Більшість опитаних задоволені якістю та роботою ЗВО у забезпеченні освітнього процесу та надавали перевагу п'ятибальній системі оцінювання.

7. Слід відмітити, що 50,0% – стажування в організації, на підприємстві з високим рівнем професійної підготовки; наукова робота за тематикою освітньої програми; 37,5% – неформальна освіта, самоаналіз, самооцінка та самовдосконалення; 25,0% – програми підвищення кваліфікації в закладах вищої освіти (курси педагогічної майстерності, 12,5% розділили – курси використання електронних ресурсів, тощо) та короткострокові курси (майстер-класи, вебінари, тренінги) в Уманському НУС.

### **З метою удосконалення та підвищення рівня освітніх послуг, які надає Університет пропонується вжити наступних заходів:**

1. Проводити опитування науково-педагогічних працівників, які забезпечують рівень вищої освіти (молодший бакалавр) за спеціальністю 091 біологія щодо задоволеності та якістю надання освітніх послуг щорічно. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні зони з метою вжиття своєчасних заходів.

2. Керівництву адміністрації, факультету своєчасно знайомити викладачів із цілями та змістом освітньої програми, забезпечувати навчальний процес новітніми технологіями та сучасними приладами.

3. Систематично приймати участь у методичних семінарах по інноваційних методах навчання та викладання.

4. Науково-педагогічним працівникам обов'язково включати різні форми проведення навчальних занять при викладанні освітніх компонентів усіх освітніх програм і заохочувати студентів до самостійного наукового пошуку.

5. Удосконалювати проведення аудиторних та позааудиторних занять із залучати професіоналів-практиків та експертів із біології.

6. Проводити моніторинг якості організації вибору навчальних дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії викладачів. При перегляді освітньої програми та навчального плану розширювати перелік вибіркових дисциплін фахової підготовки.

7. Гаранту освітньої програми Біологія і керівництву факультету при перегляді освітньої програми враховувати пропозиції науково-педагогічних працівників для поліпшення якості навчання та викладання в Університеті.

8. Розширювати міжнародну академічну мобільність, активізувати співпрацю з іншими навчальними закладами для обміну досвідом.